

Uredila M. Šrepel i A. Mušić. II. Zbornik za narodni život i običaje južnih Slavena. Knjiga IX., svesak 2. Urednik dr. D. Boranić. III. Rad jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti. Knjiga 157., razredi historičko-filološki i filozofičko-juristički. 62. — Natančnejšo oceno teh publikacij prinesemo pozneje.

Gradja za povijest književnosti hrvatske. 4. knjiga. Na 6 stranh tega zbornika, ki ga izdaje Jugoslavenska akademija, je natisnjena dr. Ilešičeva razprava „O izvoru Vrazova „Babjega klanjca“. — „Babji klanjac“ je „istinita povjestica“, ki ji je dal Vraz obliko epsko-lirske pesmi; v Vrazovih zbranih pesmih (l. 1880.) stoji na str. 239–261. — Jedro pesmi je junaški čin slovenskih žen, ki so v takozvanem „Babjem klancu“ — soteski pri Jeruzalemski podružnici sv. Nikolaja v dekaniji Velikonedeljski ob Dravi — pobile sovražne roparje „Madjare“. — Dr. Ilešič sodi, da je Vraz vzel snov ali iz naroda samega ali pa iz obširne rokopisne kronike Sv. Nikolaja, ki jo je spisal v nemškem jeziku Dajnko. Po mojem mnenju je prvo verjetnejše, a vsekakor so zanimive vesti o tej kroniki. — Razprava se sicer bavi največ z vprašanjem, kdo so ali naj bi bili tisti roparji, ki jih Vraz imenuje Madjare, kronika pa Turke.

Dr. Jos. Tominšek.

Letopis Matice Srpske. Knjiga 229. I. zvezek za l. 1905. — V tem „Letopisu“ je dr. Ilešič po „Laibacher Wochenblattu“ (leta 1810.) ponatisnil in s posebnimi opombami opremil Kopitarjev za Srbe zanimivi oglas Vukovega „Rječnika“. Kdor se zanima za Kopitarja, bo rad prebral tudi ta drobiž, videč, kako je Kopitar tudi v malem vedno isti v idejah in slogu, v borbi za srbski narodni jezik in v svoji — grobosti. — Sicer prinaša ta zvezek, kakor vsi drugi, znanstvene članke (n. pr. Ruvarca „Prispevke k historijski geografiji Srbije“ i. dr.), leposlovne spise, strokovnaške ocene in male beležke.

Dr. Jos. Tominšek.

Simfonični koncert, ki ga je priredila vojaška godba ces. in kr. pešpolka št. 27. dne 6. aprila v ljubljanskem Narodnem domu na korist „Glasbeni Matici“ ob sodelovanju nekaterih članov Glasbene Matice, je zaključil letošnjo koncertno sezono s sporedom, katerega vsebina je prekipevala bujnosti v melodijoznosti in bogatosti v podani muziki. Dvořák, Smetana, Čajkovskij in Liszt so bili na sporedu, izbrani muziki simfoniki. Ob njih skladbah si je priigrala vojaška godba za vodstva vojaškega kapelnika gosp. Teodora Christopha časten uspeh in si je prislužila po vervi pojmovanja, plemenitosti polnoglasja in znamenitosti igre prisrčno pohvalo in neprikrito priznanje. Z Dvořákovovo uverturo „Moja domovina“, to lepo simfoniško parafrazo na narodni spev „Kje dom je moj“, katerega motivi se prepletajo ko arabeske po ustroju mogočne, k veličastnosti himna stopnjevane skladbe, si je zagotovil orkester takoj s početka koncerta simpatije svojega publika, ki so se stopnjevale k pravemu navdušenju pri izborni reprodukciji Smetanove simfoniške skladbe „Vltava“. Z „Vltavo“ se je postavil Smetana v ospredje zanimanja, dominiral je Smetana kot najvišji izmed skladateljev. Ne samo velikana-umetnika v umetniški koncepciji svoje skladbe, tudi poeta, ki opoji svojo skladbo z vonjem poezije, se je kazal v „Vltavi“ Smetana, ki je podal ravno s ciklom „Má vlast“, kateremu je povzeta „Vltava“, najlepše delo in vprav veledele simfoniškega skladanja.

Zanimiv je bil „Capriccio italien“, v katerem je zatopil lirik – Čajkovskij esprit svojega noblesne polnega skladanja v kolorit svojih življenja polnih spominov na Italijo in njene mamljive melodije. Zaključek koncertu je bila Lisztova 6. rapsodija, v kateri je bila dana orkestru prilika, izkazati svojo virtuoznost tudi v ritmiških težkočah temperamentne skladbe. V dveh solih za čelo: v Jaroslava Kociana „Damki“ in Davida Poppra „Koncertni polonezi“ je nastopil, kakor že pri prejšnjem koncertu Glasbene Matice, soločelist vojaške godbe gosp. J. Kraus uspešno ob spremljevanju gosp. Jos. Procházke.

Dr. Vl. Foerster.

Slovensko gledišče. A. Drama. Konec sezone nam je prinesel še dve dramski noviteti. Dne 4. marca se je uprizorila prvič enodejanka „Brat Sokol“, ki jo je spisal gospod Fr. Milčinski. Igrica se drži nekako srede med veseloigro in burko. Kar se ji je po pravici očitalo, je to, da so nekatere stvari v njej malce premalo motivirane. Toda čemu bi zahtevali motivacije pri proizvodih, katerih poglavitni namen je zabavati, ko je pogrešamo dandenes često celo pri delih resnega značaja, pri delih, ki hočejo veljati za umotvore višje vrste! Motivacija je neogibno potrebna tam, kjer se nam predočujejo velike duševne krize. Pri tistih zunanjih dogodkih pa, na kakršnih sloni navadno dejanje v veseloigri ali burki, je malo več ali manj slučaja čisto postranska stvar, in sicer tem bolj, ker je v življenju marsikaj bolj zavisno od golega slučaja, nego se vobče misli. Sicer pa gospodu Milčinskemu ne bo težko, ta mali nedostatek odpraviti, ako bo hotel!

Izborna karakterizacija, mnogi izvirni, zares dobri dovtipi in obila situacijska komika so porok za to, da se bo drama gospoda Milčinskega trajno vzdržala na repertoarju in da bo imela vsekdar hvaležen publikum. Želimo, da bi ne bilo to njegovo zadnje dramatično delo!

Drugo izvirno noviteto smo videli dne 26. marca, in sicer dramo v 4 dejanjih: „Testament“, katero je po Janko Kersnikovi povesti enakega imena spisal gospod Otokar Klas. Gospod Klas je dejanju marsikaj svojega dodal, in baš to, kar je pri dejanju izvirno njegovega, kaže prav lep dramatiški talent! Iz „Testamenta“ je bilo malo težje napraviti dramo nego iz „Rokovnjačev“ ali tudi „Desetega brata“, in sicer iz tega preprostega vzroka, ker je v obeh teh dveh Jurčičevih romanih mnogo več dramatičnih prizorov nego v Kersnikovem „Testamentu“. Sploh nimamo več bogve kaj takih povesti, ki bi se dale dramatizovati. Smetano je v tem pogledu gospod Govekar pobral! No, da ni storil tega kdo drug pred njim, dokazuje le, da treba imeti tudi za take reči talent!

Genljivo je, s kako ljubeznijo se je gospod Klas poprijel svojega nelahkega dela in kako je predelaval in popolnjeval, dokler ni končno ustvaril nekaj, kar si je priborilo naše priznanje. Da je bilo občinstvo precej hladno napram tej igri, ne sme preveč motiti. Ploskanja brez agitacije tudi pri nas ni! In za gospoda Klasa ni nemara nihče agitiral. Vsekakor je imela igra več uspeha, nego si je morda marsikdo obetal, ki je poznal gospoda avtorja, a ne njegovega dela. Nočem seveda trditi, da bi pokazal „Testament“, ako ostane, kakršen je, kdaj toliko privlačno silo kakor katera izmed Govekarjevih dram. Temu je več vzrokov. Pred vsem naslov! Da že za človeka ni vseeno, kako so ga krstili, o tem nam je spisal baš Kersnik lepo povest „Pan-